

PSALMY 151-155

(SYRYJSKIE PSALMY APOKRYFICZNE 1-5)

Tłumaczył i opracował Aleksander KOWALSKI

Psalm 151-155 zachowały się w nielicznych syryjskich kodeksach biblijnych (najstarszy z XII w., z biblioteki patriarchatu chaldejskiego w Bagdadzie, wcześniej w Mosulu) oraz w rękopisach zawierających dzieła nestoriańskiego biskupa Eliasza z Anbar (pierwsza połowa X w.; najstarszy rękopis z XIV w.), gdzie umieszczono je pierwotnie dla zapewnienia wolnej karty. Sam tylko psalm 151 (czyli apokryficzny 1) poświadczony jest większą liczbą syryjskich kodeksów biblijnych (najstarszy z VI w.). Hebrajski tekst psalmów 151, 154 i 155 odnaleziono w grocie 11 w Qumran. Ponadto w Septuagincie znajduje się tekst grecki pierwszego z nich, którego przekład łaciński spotykamy również w niektórych rękopisach Wulgaty.

Pierwotnym językiem psalmów 151, 154 i 155, a zapewne również i dwóch pozostałych, był hebrajski. Powstały one nie później niż w pierwszej połowie I w. po Chr. (z tego okresu pochodzi ich rękopis qumrański), może jednak już wcześniej, w epoce hellenistycznej, zwłaszcza Psalm 151 (według tezy W.F. Albrighta - której nie podzielają inni badacze - miałby on pochodzić z VII-VI w. przed Chr.).

Każdy z psalmów apokryficznych jest odrębnym utworem. Rękopisy przypisują trzy z nich (lub nawet wszystkie) Dawidowi, lecz jedynie Psalm 151 wiąże się wyraźnie z historią Dawida. Nagłówki, niewątpliwie późniejsze od tekstów, mają bardzo luźny związek z treścią. Psalm 151 wykazuje liczne podobieństwa tematyczne i stylistyczne z psalmami kanonicznymi i innymi psalmami Starego Testamentu.

Wydanie krytyczne opracował W. BAARS w: *The Old Testament in Syriac according to the Peshitta Version*, Part 4, Fasc. 6, Leiden 1972, s. I-X. 1-12, publikując jako tekst podstawowy rękopis z Bagdadu. Na nim też w zasadzie oparte jest niniejsze tłumaczenie oraz numeracja i kolejność psalmów. Tekst hebrajski wydał J.A. SANDERS, *The Apocryphal Compositions, w: The Psalms Scroll of Qumrân Cave (11Q Ps^a)*, (Discoveries in the Judean Desert 4), Oxford 1965, s. 51-99. W niniejszym tłumaczeniu jest on cytowany w przypisach wszędzie tam, gdzie istnieje różnica między tekstem syryjskim a hebrajskim.

Obszerną bibliografię podają:

J.A. SANDERS, *The Qumran Psalms Scroll Revisited*, w: M. BLACK, W.A. SMALLEY (ed.), *On Language, Culture and Religion: In Honor of Eugen A. Nida*, The Hague 1974, s. 79-99 (tylko o psalmach apokryficznych w Qumran); J.H. CHARLESWORTH, *The Pseudepigrapha and Modern Research*, Missoula (Montana) 1976, s. 202-209; J.H. CHARLESWORTH, J.A. SANDERS, *More Psalms of David. A new Translation and Introduction*, w: J.H. CHARLESWORTH, *The Old Testament Pseudepigrapha*, II, Garden City - New York 1985, s. 609-625; R. RUBINKIEWICZ, *Wprowadzenie do apokryfów Starego Testamentu*, Lublin 1987, s. 79-80.

PSALM 151 (PSALM APOKRYFICZNY 1)¹

Ten psalm napisany jest przez Dawida i znajduje się poza liczbą².

- 1 Byłem najmniejszy z braci moich
i najmłodszy w domu ojca mego.
Pasałem trzodę ojca mego³
- 2 Moje ręce sporządzały instrument,
a moje palce sprawne były do cytry⁴.
- 3 I któż wskaże Pana mego?⁵
To jest Pan, to jest Bóg mój⁶.
- 4 On posłał swego anioła
i zabrał mnie od owiec mego ojca,
i namaścił mnie swym olejem namaszczenia⁷

¹ Wersja syryjska i grecka zasadniczo pokrywają się ze sobą. Natomiast tekst hebrajski z Qumran jest dłuższy i ma inny układ, lepszy, jak się wydaje, o wyraźnym paralelizmie klimaktycznym.

² Brzmienie nagłówka w różnych rękopisach syryjskich jest różne, zawsze jednak wspominany jest w nim Dawid. Podany tu nagłówek pochodzi z najstarszego rękopisu syryjskiego zawierającego psalm 151 (z VI w.). Rękopis z Bagdadu ma dłuższy tekst: "W hebrajskim nie ma go. Tematu psalmu nie ma w tekście Euzebiusza ani Atanazego, znawcy chwalby Pana. Lecz jeśli ciebie, jako że jesteś mały, potrzebują dla pożytku braci twoich, nie wywyższaj się nad nich, lecz oddając chwałę Panu, który cię wybrał, śpiewaj psalm. Dalej zaś błogosławiony Mar Teodor Interpretator nie podał tematu [psalmu]. Natomiast w księgach syryjskich tak jest oznaczony: Dawida, gdy w pojedynkę walczył z Goliatem" "Mar" (syryjski "pan mój") to tytuł świętych i biskupów. Teodor Interpretator, czyli Teodor z Mopsuestii, cieszył się wielką powagą w całej tradycji nestoriańskiej (wschodniosyryjskiej), do której należy rękopis z Bagdadu.

³ Por. 1 Sm 17,14-15; Sdz 6,15.

⁴ Por. 1 Sm 16,23. Qumran dodaje:
"I oddawałem chwałę Jahwe,
powiedziałem sobie w duchu.
Góry nie dały o tym świadectwa
ani pagórki tego nie ogłosiły.
Drzewa wypiełgnowały moje słowa,
a stada moje czyny"

⁵ Można również przełożyć: "ogłosi Panu memu" (tak Septuaginta). Inne rękopisy syryjskie: "wskaże mi Pana mego" Qumran: "Bo kto ogłosi i kto wyrazi, i kto opowie dzieła Pana?"

⁶ Por. J 20,28. LXX: "On Pan, On wysłuchuje". Qumran: "Bóg wszystko zobaczył, wszystko usłyszał i wszystkiego wysłuchał"

⁷ Por. 1 Sm 16,11-13; 2 Sm 7,8. W Qumran ww. 4-5 różnią się układem i brzmieniem:

"Posłał On swego proroka, by mnie namaścił,
Samuela, by uczynił mnie wielkim.

- 5 Bracia moi byli piękni i rośli,
a Pan nie upodobał w nich sobie⁸.
- 6 Wszedłem naprzeciw Filistynowi,
i przeklinał mnie, wzywając swe bożki.
- 7 Ja zaś, wyjąwszy z pochwy jego miecz, odciąłem mu głowę
i zdjąłem hańbę z synów Izraela⁹.

PSALM 152 (PSALM APOKRYFICZNY 4)¹⁰

Wyśpiewany przez Dawida, gdy walczył z lwem i wilkiem¹¹, które porwały owce z jego stada.

- 1 Boże, Boże, przyjdź mi z pomocą,
wspomóż mnie i ocal,
i wybaw duszę moją od zabójców¹².
- 2 Zejdę do Szeolu z przyczyny lwiej paszczy
albo wilk mnie pożre¹³.
- 3 Nie wystarcza im czyhać na trzodę mego ojca
i wrywać owcę z jego stada,
że też mnie chcą zatracić¹⁴.

Moi bracia wyszli mu naprzeciw,
pięknej postaci i pięknego wyglądu.
Choć byli wysocy wzrostem i o pięknych włosach,
Jahwe Bóg ich nie wybrał.
Lecz posłał i zabrał mnie od trzody,
i namaścił mnie olejem świętym.
I ustanowił mnie przywódcą swego ludu
oraz władcą synów przymierza"

⁸ Por. 1 Kor 10,5.

⁹ Por. 1 Sm 17; Syr 47,4; Jdt 13,8. W Qumran od w. 6 zaczyna się nowy psalm, z którego zachował się tylko nagłówek i początek pierwszego wiersza: "Początek walecznych czynów Dawida po namaszczeniu go na proroka Bożego. Wtedy ujrzałem Filistyna..."

¹⁰ Lamentacja indywidualna. Rękopis z Bagdadu poprzedza nagłówek słowami: "Tematu zaś nie ma ani Euzebiusz, ani Atanazy, ani Mar Teodor Interpretator. Natomiast oznaczone są cztery psalmy tak".

¹¹ Peszitta w 1 Sm 17,34.36-37 mówi o wilku, nie o niedźwiedziu. Por. ww. 2-3.

¹² Por. Ps 22,2; Mt 27,46.

¹³ "Wilg" rękopis z Bagdadu: "lew" "Pożre" (*nebla*) - tak proponuje M. Notin, choć wszystkie rękopisy podają dziwną w tym kontekście lekcję "zmiesz" (*nbalbel*) Z uwagi na graficzne podobieństwo liter *lamad* i *z* w alfabecie syryjskim łatwo dojdź do ich zamiany.

¹⁴ Por. 1 Sm 17,34-37.

- 4 Oszczędź, Panie, Twego wybrańca
i ocal Twego Świętego od zguby,
by trwał w wielbieniu Ciebie przez całe swe życie
i chwalił Twoje wzniosłe imię¹⁵
- 5 Skoro wybawiłeś go z rąk niszczycielskiej śmierci¹⁶
i skoro wyrwałeś mnie, więźnia, z paszcz dzikich zwierząt,
6 szybko, Adonaj¹⁷, pošlij sprzed swego oblicza wybawiciela
i wyrwij mnie ze stojącego otworem dołu,
który chce mnie uwięzić w swych czeluściach.

PSALM 153 (PSALM APOKRYFICZNY 5)¹⁸

Wyśpiewany przez Dawida, gdy złożył dzięki Bogu za to, że go wybawił od lwa i wilka¹⁹ i obu ich zabił swymi rękoma.

- 1 Sławcie Pana, wy, wszystkie ludy,
chwalcie Go i błogosławcie Jego imię²⁰.
- 2 Gdyż wybawił duszę wybrańca z mocy śmierci
i ocalił swego świętego od zagłady²¹.
- 3 I z sieci Szeolu wyzwolił mnie,
i wyprowadził moją duszę z niezgłębionej przepaści²²
- 4 Gdyż o mało co, zanim mi zesłał wybawienie,
dwoje zwierząt²³ rozdarłoby mnie na dwie części.
- 5 Lecz posłał anioła swego
i zamknął przede mną rozwarte paszcze,
i ocalił moje życie od zagłady.
- 6 Niech Go chwali dusza moja
i niech Go wywyższa za wszystkie łaski, które uczynił i które stale
czyni dla mnie.

¹⁵ Por. Ps 16,10 i apokr. Ps 153,3.

¹⁶ "Śmierci" pozostałe rękopisy syryjskie: "lwa i wilka gwałtownego"

¹⁷ "Adonaj" - hebr. tytuł Boga ("Pan"), pozostawiony przez tłumacza syryjskiego w oryginalnej formie. Rękopis z Bagdadu i niektóre inne mają tu zupełnie niezrozumiałe w tym kontekście "osądzę go"

¹⁸ Dziękczynienie indywidualne.

¹⁹ "Wilka" por. Ps 152,2-3 i nagłówek.

²⁰ Por. Ps 117,1.

²¹ Por. Ps 16,10 i apokr. Ps 152,4.

²² Por. Ps 30,4; 86,13.

²³ Poza nagłówkiem jedynie tu można by widzieć aluzję do historii Dawida (1 Sm 17,34-37).

PSALM 154 (PSALM APOKRYFICZNY 2)²⁴

Gdy lud otrzymał pozwolenie od Cyrusa, by powrócić do swej ziemi, i prosił Boga o spełnienie oczekiwania²⁵.

- 1 Głosem donośnym chwalcie Boga,
w licznym zgromadzeniu głoście Jego chwałę.
- 2 W tłumie sprawiedliwych śpiewajcie Jego pochwałę
i z prawymi głoście Jego uwielbienie²⁶.
- 3 Złączcie z dobrymi wasze dusze
i z doskonałymi, aby chwalić Najwyższego.
- 4 Zbierzcie się razem, aby głosić Jego moc,
i nieustannie opowiadajcie o Jego zbawieniu
oraz o Jego chwale wszystkim prostaczkom²⁷
- 5 Aby majestat Pana się objawił,
mądrość została dana,
6 i aby opowiadano dzieła Jego,
objawiona została człowiekowi
7 po to, by objawić prostaczkom Jego moc
i nauczyć tych, którym brak rozsądku, Jego uwielbienia²⁸,
- 8 tych, którzy dalecy są od jej bramy
i oddzieleni od jej drzwi²⁹
- 9 Albowiem wzniosły jest Pan Jakuba
i chwała Jego ponad wszystkie Jego dzieła.
- 10 A kto chwali Najwyższego,
będzie Mu miły jak ten, kto składa ofiarę pokarmową,
11 i jak ten, kto ofiaruje kozły i cielce,
i jak ten, kto natłuszcza ołtarz mnóstwem ofiar całopalnych³⁰,
i jak zapach wonności z ręki sprawiedliwych.

---

²⁴ Psalm sapiencjalny.

²⁵ Por. 2 Krn 36,22-23; Ezd 1,1-4. W rękopisie z Bagdadu nagłówek ten poprzedzony jest nagłówkiem psalmu 155. Natomiast pozostałe rękopisy syryjskie zamieniają nagłówki obu psalmów. Układ, jaki wybraliśmy, znajduje potwierdzenie w najstarszym rękopisie syryjskim (jeśli nie liczyć niewątpliwie mylnego powtórzenia nagłówka psalmu 155) i lepiej odpowiada treści obu utworów.

²⁶ Ww. 1-2 w Qumran nie zachowane.

²⁷ Por. Ps 119,130.

²⁸ Por. Prz 7,7; 8,5; 9,4. "Uwielbienia" - Qumran: "wielkości"

²⁹ Por. Prz 8,34.

³⁰ Por. Ps 50.

- 12 Z bram sprawiedliwych słyhać jej głos,
a z głosu sprawiedliwych jej napomnienie³¹.
- 13 A gdy jedzą, są prawdziwie nasyceni³²,
także gdy piją we wspólnocie³³.
- 14 Rozmowy ich dotyczą Prawa Najwyższego,
a słowa ich opowiadają Jego moc³⁴.
- 15 Jakże dalekie jest od bezbożnych jej słowo
i od wszystkich nieprawych jej znajomość!³⁵
- 16 Oto oko Pana nad dobrymi się zmiłuje,
17 a nad czcicielami jego obfitować będzie łaska
i od złej godziny dusze ich wybawi.
- 18 Błogosławiony Pan, który wyzwala nieszczęśliwych z ręki obcych
i wybawia doskonałych z ręki bezbożnych³⁶;
- 19 który podnosi róg z Jakuba,
i sędzia narodów poza Izraelem;
- 20 który utrwala swój przybytek na Syjonie
i ozdabia na wieki wieków w Jeruzalem³⁷

PSALM 155 (PSALM APOKRYFICZNY 3)³⁸

Modlitwa Ezechiasza, gdy otaczali go Asyryjczycy i gdy prosił Boga o wyzwoleńie od nich³⁹

- 1 Panie, wołałem do Ciebie: wysłuchaj mnie!
- 2 Rozłożyłem ręce ku Twoim świętym siedzibom⁴⁰.

³¹ "Jej" tzn. mądrości; można też czytać "Jego", tzn. Boga. Inne rękopisy syryjskie: "z bram twoich". Qumran: "Z bram sprawiedliwych słyhać głos (*qwl*) jej, a ze zgromadzenia (*qhl*) pobożnych pieśń jej". Por. Prz 8,1-3.

³² Qumran: "Gdy jedzą do syta, mówią o niej"

³³ "We wspólnocie" - rękopis z Bagdadu wbrew Qumran i pozostałym rękopisom syryjskim: "ich napoje".

³⁴ Por. Ps 119,97.

³⁵ "Jej" - tzn. mądrości. W rękopisie syryjskim można też czytać "Jego", tzn. Boga, ale tekst hebrajski (Qumran) ma jednoznacznie "jej"

³⁶ Ww. 18-20 w Qumran nie zachowane.

³⁷ Prawdopodobnie tekst skażony. M. Noth proponuje: "Rozszerzył swój namiot na Syjonie i na wieki objawia się w Jerozolimie" Por. Iz 54,2.

³⁸ Dziękczynienie indywidualne.

³⁹ Por. 2 Krl 18,13-19,37; 2 Krn 32,1-23; Iz 36-37.

⁴⁰ Por. Ps 104,3.13.

- 3 Nakłoń swe ucho
i spełnij moją prośbę!⁴¹
- 4 Błaganiu memu nie odmawiaj!
- 5 Buduj⁴² mą duszę i nie zatracaj jej!
- 6 I nie pozostawiaj jej bezbronną wobec bezbożnych!
- 7 Wyświadczających zło oddal ode mnie, Sędzio prawy!⁴³
- 8 Panie, nie sądz mnie według moich grzechów,
gdyż nie jest czysty przed Tobą nikt z żyjących⁴⁴.
- 9 Naucz mnie, Panie, Twego Prawa
i sądy Twoje wyłóż mi,
10 aby liczni usłyszeli o dziełach Twoich,
a ludy wysławiały Twój majestat.
- 11 Wspomnij na mnie
i o mnie nie zapominaj,
i nie prowadź mnie w położenie zbyt trudne dla mnie.
- 12 Grzechy mej młodości odsuń ode mnie
i mego buntu nie pamiętaj mi.
- 13 Oczyść mnie, Panie, od złego trądu,
i niech nie wróci znów do mnie.
- 14 Wyrwij ze mnie jego korzeń,
i niech we mnie nie wypuści swych liści.
- 15 Potężny i wielki jesteś, Panie,
dlatego spełnisz moją prośbę.
- 16 Kogo mam wzywać, by mi dał?
A ludzie - kto wzmacnia ich siłę?
- 17 Od Ciebie, Panie, pochodzi ma ufność.
Wołałem do Pana i wysłuchał mnie
i uleczył pęknięcie mego serca⁴⁵
- 18 Drzemałem i spałem, śniłem i również obudziłem się.
- 19 I podtrzymałeś mnie, Panie⁴⁶,
i wytrwam, bo Pan mnie wyzwolił⁴⁷

---

⁴¹ Por. Ps 31,3; 102,3.

⁴² "Buduj" rękopis z Bagdadu, wbrew pozostałym rękopisom syryjskim Qumran, ma: "szukaj"

⁴³ Por. Ps 7,12.

⁴⁴ "Nikt z żyjących" - tak rękopis z Bagdadu i Qumran; inne rękopisy syryjskie: "żadne ciało" Por. Ps 143,2.

⁴⁵ Por. Iz 65,14.

⁴⁶ Por. Ps 3,6.

⁴⁷ Prawdopodobnie tekst skażony. Liczne rękopisy syryjskie przed "wytrwam" dodają: "zniszczyli moje serce".

- 20 Zobaczą teraz ich zawstydzenie.
Zaufałem Tobie i nie będę zawstydzony.
Daj chwałę na zawsze i na wieki wieków.
- 21 Wybaw Izraela, Twego wybranca,
i tych, którzy są z domu Jakuba, Twego ulubieńca⁴⁸.

Skończyła się z pomocą Pana naszego Księga Psalmów błogosławionego Dawida, proroka i króla, z pięcioma psalmami, których nie ma w liczbie [psalmów kanonicznych] greckich ani hebrajskich. Lecz, jak mówią, znajdują się w syryjskim, i napisaliśmy dla tego, kto pragnął⁴⁹.

PSAUMES 151-155
(*PSAUMES APOCRYPHES SYRIAQUES 1-5*)

*Traduction polonaise des Psaumes apocryphes 151-155, faite à partir du
texte syriaque publié par W. Baars (Cf. Introduction).*

---

⁴⁸ Ww. 19-21 w Qumran nie zachowane

Kolofon, o charakterze wyraźnie syryjskim i chrześcijańskim ('Pan na. z' = Chrystus), znajduje się tylko w rękopisie z Bagdadu.